

2. Харківська А. А. Управління асистентською практикою – найважливіший етап практичної підготовки магістрів. *Theory and methods of educational management: електронне наукове фахове видання/Державний вищий навчальний заклад «Університет менеджменту освіти» Національної академії педагогічних наук України*. 2015. Випуск 1. URL: <https://bitly.su/vkPф3oR> (дата звернення: 08.10.2019).

Шугайло Яна Володимирівна

*к. пед. н., доцент кафедри професійної освіти в сфері технологій та дизайну
Київського національного університету технологій та дизайну, м.Київ, Україна*

Фадсева Надія Миколаївна

*викладач спеціальних дисциплін
Київського коледжу легкої промисловості, м.Київ, Україна*

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНО-ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ КРАВЦІВ НА ЗАСАДАХ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ

***Ключові слова:** компетентності, кравці, професійна підготовка, компетентнісний підхід.*

***Keywords:** competencies, sewers, professional training, competence approach.*

Професія «кравець» є одною з провідних у процесі виробництва одягу. Підготовка кваліфікованих робітників цієї професії має значний вплив на розвиток легкої промисловості України. Професійно-практична підготовка майбутніх кравців спрямована на формування умінь виготовляти швейні вироби відповідного рівня складності, засвоєння системи знань щодо будови їх основних деталей, матеріалів, обладнання для виготовлення. Дослідниця процесу підготовки кваліфікованих робітників швейної галузі О. В. Єжова [1] зазначає, що професія кравця інтегрує основні компетенції і компетентності всіх основних робітничих професій швейної галузі.

Впровадження компетентнісного підходу в процес професійної підготовки є відповіддю освіти на актуальні потреби ринку праці, визнанням пріоритетності формування у фахівців прикладних вмінь і навичок на базі сучасних наукових знань. Підготовка майбутніх кравців на засадах компетентнісного підходу сприяє формуванню готовності особистості до змін і пристосуванню до динамічного ринку праці. На рівні особистості, реалізація компетентнісного підходу забезпечує здатність особи до критичного аналізу інформації, швидкого прийняття рішень, сприяє формуванню активної життєвої позиції, навчанню протягом усього життя, здатності самостійно застосовувати теоретичні знання в нестандартних життєвих ситуаціях. На рівні системи освіти, навчальних закладів компетентнісний підхід посилює орієнтацію освіти на працевлаштування і дозволяє досягти загального розуміння змісту кваліфікацій та результатів навчання, робить співставними і сумісними європейські освітні програми для реалізації положень Болонського процесу.

У нашому дослідженні ми розуміємо компетентність, як «динамічну комбінацію знань, вмінь і практичних навичок, способів мислення, професійних і громадянських якостей, ...яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну діяльність...[2]». Науковці [3] зазначають, що компетентність є як передумовою успішності самореалізації випускника в суспільстві, так і передумовою розвитку самого суспільства. Основні компоненти компетентності – це знання, цінності, мотивація і

способи діяльності. Традиційно виокремлюють інтегральну компетентність, загальні та професійні компетентності (професійні базові та професійні профільні). До загальних відносяться універсальні компетентності, що не залежать від предметної галузі, однак є важливими для подальшого соціального життя здобувача освіти, особистісного розвитку, виконання певних соціальних ролей. На основі аналізу психолого-педагогічних джерел, до цієї групи ми відносимо життє- та здоров'язберігаючу, громадянсько-правову, інформаційно-комунікативну, міжособистісну, інструментальну (когнітивну) та системну компетентності.

Життє- та здоров'язберігаюча компетентність майбутніх робітників швейного профілю є однією з пріоритетних, на нашу думку. У документі ЮНЕСКО «Навчання для майбутнього» [4] щодо компетенцій в освіті вона позначена як «навчитися бути». Сучасний етап розвитку суспільства характеризується невизначеністю та непередбачуваністю. Як зазначав Секретар з питань освіти США Річард Райлі (Richard Riley), ми сьогодні готуємо студентів до професій, які поки не існують, використовувати технології, які поки не розроблені, щоб вирішувати проблеми, які ми ще не усвідомили. Зважаючи на стрімкий розвиток технологій, які змінюють розвиток легкої промисловості, особистості необхідно вміти діяти автономно і відповідально, адекватно і швидко реагувати на зміни, створювати позитивну стратегію свого життя, досягати успіху, зберігати фізичне та психічне здоров'я.

Громадянсько-правова компетентність забезпечує готовність особистості до активної, відповідальної реалізації громадянських прав і обов'язків, дотримання норм законодавства, розуміння сучасних політичних, соціально-економічних процесів, толерантність, вміння учнів жити у взаємній повазі до прав і свобод інших людей, відповідальність перед суспільством і державою за свої вчинки.

Комунікативна компетентність передбачає як володіння державною мовою, грамотним усним та писемним мовленням, уміння публічної презентації своєї та колективної роботи, уміння пояснювати, переконувати і доводити свою позицію, орієнтуватися в умовах і ситуації спілкування, так і здатність до ефективної взаємодії з людьми, організації спільної діяльності з метою досягнення особистих і суспільно значущих цілей.

Інформаційна компетентність також є вкрай важливою зважаючи на розвиток інформаційно-комп'ютерних технологій у сучасному цифровому суспільстві. Її сформованість допомагає здійснювати ефективний пошук і структурування інформації, критичне осмислення і оцінку достовірності інформації, створювати і використовувати професійно важливу інформацію, цілеспрямовано застосовувати інформаційно-комп'ютерні технології для розв'язання різних завдань життєдіяльності. Сучасні державні стандарти професійно-технічної освіти передбачають знання інформаційних технологій як загальнопрофесійну вимогу до кваліфікованого робітника швейної галузі. Згідно підрахунків американських вчених кожен фахівець повинен щорічно оновлювати 5% теоретичних знань та 20% практичних професійних знань [1, с. 214]. Цю проблему частково можна подолати за рахунок саморозвитку і самоосвіти, навчання протягом всього життя.

Міжособистісна компетентність («навчитися жити разом») передбачає наявність вмінь і навичок міжособистісного спілкування, здатність працювати в команді, здатність до критики і самокритики, сформованість гуманістичних і етичних цінностей особистості, інтерес до поглядів і думок інших людей, уміння вирішення конфліктних ситуацій, уміння співвідносити мету своїх дій з етичними категоріями, розуміння

соціального статусу і знання соціально прийнятних способів зміни статусу, готовність взяти на себе відповідальність за добробут інших.

Інструментальна (когнітивна) компетентність забезпечує прийняття обґрунтованих рішень особою, розв'язання проблем у стандартних та нестандартних ситуаціях, здатність до аналізу і синтезу, раціональної організації і планування часу, вибору стратегії навчання, визначення ефективних методів і способів виконання завдань.

Системна компетентність забезпечує здатність вчитися і працювати самостійно, генерувати нові ідеї (креативність), застосовувати набуті знання на практиці, здатність до навчання, дослідницькі навички, ініціативність, підприємницький дух особистості, розробка і участь у проєктах.

Професійні (спеціальні) компетентності залежать від предметної галузі і є важливими для успішної професійної діяльності. Професійна компетентність це здатність фахівця ефективно розв'язувати задачі, що відносяться до сфери його професійної діяльності. Вони передбачають глибоку обізнаність особи про умови і технології вирішення проблем, що виникають на виробництві, вміння професійно грамотно застосовувати свої знання на практиці, вмотивованість до здійснення професійної діяльності, здатність до саморозвитку. Високий рівень сформованості професійних компетентностей – це головний показник якості освіти.

Професійні компетентності кваліфікованих робітників швейної галузі відповідають державним стандартам професійно-технічної освіти [5]. *До базових професійних компетентностей кравців входять:* 1) розуміння основ галузевої економіки та підприємництва; 2) розуміння основ трудового законодавства; 3) володіння професійною етикою; 4) дотримання і виконання вимог охорони праці; 5) розуміння і дотримання вимог енергозбереження, раціональної роботи електрообладнання; 6) розуміння асортименту швейних виробів; 7) вміння виконувати найпростіші ручні та машинні роботи; 8) знання та вміння працювати з обладнанням швейного виробництва; 9) оволодіння основами матеріалознавства, визначення складу, властивостей матеріалів; 10) оволодіння основами електротехніки; 11) оволодіння основами спеціального малювання; 12) оволодіння основами креслення; 13) вміння виконувати волого-теплову обробку та клейові з'єднання; 14) оволодіння основами конструювання одягу; 15) використання інформаційних технологій. Сформованість перелічених компетентностей дозволяє кваліфікованим робітникам розуміти закони ефективності виробництва, вимоги до витрат на виробництві, вивчати попит на ринку товарів і послуг, підсилює мотивацію до продуктивної праці. Ознайомлення учнів із відомостями щодо останніх тенденцій у швейній промисловості, такими як зменшення обсягу масового виробництва, збільшення частки виробів індивідуального пошиву на високотехнологічній основі, використання тканин розроблених на базі наукомістких технологій дозволяють майбутнім фахівцям свідомо обирати більш ефективні способи діяльності. Компетентність щодо праці з обладнанням швейного виробництва забезпечує наявність знань про характеристики, особливості експлуатації швейного обладнання нового покоління і практичних умінь його використання. Компетентність щодо використання інформаційних технологій сприяє формуванню умінь і навичок автоматизованого проєктування швейних виробів, наприклад, за допомогою програми CAD Assyst, що дозволяє підвищити продуктивність виробництва на 20%.

Професійні профільні компетентності обумовлюються розрядом кваліфікації робітників. Для кравців 2-3 розряду – це виготовлення столової, постільної білизни, штор, ламбрекенів, поясних виробів та виробів платтяно-блузочного асортименту,

виконання нескладного ремонту окремих деталей виробів. Компетентності кравців 4 розряду – виготовлення верхніх сорочок, штанів, жіночого верхнього одягу, виконання ремонту і оновлення швейних виробів. Кравців 5 розряду – виготовлення виробів платтяного асортименту складної технологічної обробки, жіночого одягу костюмно-пальтового асортименту та чоловічого верхнього одягу. Кравців 6 розряду – виготовлення виробів платтяного асортименту складної технологічної обробки та сучасного верхнього одягу складної технологічної обробки.

Професійно-практична підготовка це особливий вид професійного навчання, що відбувається у формі уроків виробничого навчання, практики, лабораторно-практичних занять та ін. Виробниче навчання є планомірно організованим процесом спільної діяльності майстра та учнів, спрямованим на формування знань, практичних умінь і навичок, що відповідають сучасному рівню техніки і технології виробництва. Під час професійно-практичної підготовки акцент переноситься з вивчення теорії на практичну діяльність.

Виробнича практика закладає основи досвіду професійної діяльності, професійно важливих якостей кваліфікованого робітника, що забезпечують успішність професійної діяльності. Як зазначалося раніше, якості особистості є одним із елементів компетентностей. Професійно важливими якостями кравців є точність і швидкість рухів, переважно дрібних; координація рухів, наявність численних рухових навичок; уважність, високі показники концентрації, розподілу, перемикання уваги; розвинене сприйняття кольору; окомір; гарна оперативна пам'ять; просторова уява; емоційна стійкість; підвищене почуття відповідальності; зібраність; терпіння; здатність неодноразово переробляти зроблене; дисциплінованість; розвинена уява; естетичні почуття. Теоретичне навчання не може в повному обсязі забезпечити формування цих професійно важливих якостей, тому визначальне значення має професійно-практична підготовка. Проведений нами аналіз навчального плану підготовки кравців засвідчив, що на професійно-практичну підготовку кравців відводиться 1276 навчальних годин, коли загальний обсяг навчального часу складає 4299 годин. Це складає 29,6% від загального обсягу, що дозволяє наголошувати на необхідності модернізації процесу підготовки кваліфікованих робітників професії «Кравець», збільшенні питомої ваги професійно-практичної підготовки.

Таким чином, підготовка майбутніх кравців на засадах компетентнісного підходу сприяє підвищенню їхньої соціальної активності, конкурентно-спроможності на ринку праці, професійній мобільності.

Список використаних джерел

1. Єжова О. В. Теорія і практика створення прогностичних моделей підготовки кваліфікованих робітників швейної галузі. Монографія. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2016. 472 с.

2. Електронний ресурс. «Про вищу освіту»: Закон України від 28.12.2014. Дата оновлення 06.06.2019. URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення 11.10.2019)

3. Божко Н. В. Інтеграція змісту навчання як засіб підготовки компетентного фахівця. *Проблеми інженерно-педагогічної освіти*. 2017. № 56-57. С. 83 – 90.

4. Електронний ресурс. Learning for the Future. URL: https://www.unesco.org/fileadmin/DAM/env/esd/ESD_Publications/Competences_Publication.pdf (дата звернення 11.10.2019)

5. Державний стандарт професійно-технічної освіти ДСПТО 7435.С.14.10- 2016. Професія: «Кравець», код: 7433, кваліфікація: кравець 2-3, 4, 5, 6-го розрядів.[чинний від 30 вересня 2016 р.] К., 2016. 45 с.

Петрук Віра Андріївна,
*професор, д.пед.н., професор кафедри вищої математики
Вінницького національного технічного університету,
м. Вінниця, Україна*

Гречановська Олена Володимирівна
*к.пед.н., доцент каф. філософії та гуманітарних наук
Вінницького національного технічного університету,
м. Вінниця, Україна*

Сабадош Юлія Германівна
*аспірантка Вінницького національного технічного університету,
м. Вінниця, Україна*

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ ЯК МОТИВАЦІЯ ДО РОЗВИТКУ САМООСВІТНЬОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНИХ ЗВО

***Ключові слова:** інноваційні технології навчання, самоосвітня компетентність, самостійна робота, мотивація, самомотивація.*

***Keywords:** innovative learning technologies, self-educational competence, independent work, motivation, self-motivation.*

В період реформ та становлення нової української освіти, створення та укорінення в освітньому процесі сучасних інноваційних технологій, все одно спостерігається дезмотивація молоді до навчання. Негативним стає не лише втрата мотивації у період отримання загальної освіти, жакливим є те, що під час навчання в закладах вищої освіти, в процесі здобування майбутньої професії, а саме спостерігається тенденція втрати мотивації до засвоєння не тільки знань із загально-фундаментальних дисциплін, а із фахових теж.

Якщо розглядати вивчення гуманітарних та фундаментальних дисциплін в технічних ЗВО - можемо спостерігати, що мотивація до їх опанування практично відсутня. Впровадження кредитно-модульної системи в процес навчання у вишах стимулює та піднімає рівень навчання але не завжди є збудником мотивації у здобутті професійних знань, це більш гонитва за результатом. Враховуючи, що кількість годин гуманітарно-фундаментального циклу відведено на самостійну роботу студента, тобто на його самоосвіту, беззаперечна відповідальність викладачів цих дисциплін у створенні умов для мотивації не тільки до їх опанування, а й розвитку самоосвітніх навичок, особливо у першокурсників.

Самоосвіта завжди займала провідне місце у формуванні особистості і становила її основу у професійному та суспільному житті. Питання самоосвіти, саморозвитку у наукових дослідженнях розглядали такі вітчизняні та закордонні вчені педагоги та психологи як В. Сухомлинський, І. Ганченко, Г. Зборовський, В. Кан-Калик, М. Рогозіна, Б. Райский, Н. Сидорчук, Т. Шарненкова, Л. Ахметов, І. Файзрахманов, А. Файзрахманова. Зокрема розкриття проблеми самоосвіти у студентів під час навчання